Förslag till gemensam säkerhetsorganisation

Askersunds, Laxå och Lekebergs kommuner – Säkerhet ALL

Underlag för fortsatt dialog och ställningstagande

1. Bakgrund

Askersund, Laxå och Lekebergs kommuner samverkar redan i dag i säkerhets- och beredskapsfrågor inom ramen för Sydnärkes säkerhetsnätverk. Samverkan fungerar i huvudsak väl och ger stöd i bland annat totalförsvarsplanering, krishantering och utbildning. Samtidigt finns en tydlig potential att fördjupa samarbetet och därigenom skapa en mer robust, effektiv och långsiktigt hållbar säkerhetsfunktion.

Dagens organisation innebär att likartade uppgifter i stor utsträckning utförs parallellt i respektive kommun. Det gäller exempelvis risk- och sårbarhetsarbete, säkerhetsskydd, beredskapsplanering, kontinuitetsplanering samt planering och utbildning för krisledning. Samtidigt är säkerhetsfunktionerna små och i flera fall personberoende, vilket skapar sårbarhet vid frånvaro, vakanser och större samhällsstörningar.

Mot denna bakgrund föreslås att kommunerna går vidare med en formaliserad avtalssamverkan och bildar en gemensam säkerhetsorganisation – Säkerhet ALL – med Askersunds kommun som värdkommun.

2. Syfte och mål

Syftet är att samla kommunernas resurser inom säkerhet och beredskap i en gemensam organisation som kan arbeta för samtliga tre kommuner. Målet är högre kvalitet, minskad sårbarhet, bättre resursutnyttjande, bredare kompetens och större uthållighet, samtidigt som den lokala förankringen i varje kommun bibehålls.

Grundtanken är att samma arbete, när förutsättningarna medger det, ska kunna genomföras en gång för tre kommuner i stället för tre gånger var för sig. Om en kvalificerad uppgift exempelvis kräver ett större antal arbetstimmar ska den gemensamma organisationen kunna ta fram en lösning som sedan anpassas och tillämpas i samtliga kommuner. På så sätt frigörs tid för fördjupning, utveckling och verksamhetsnära stöd.

3. Föreslagen samverkansform

Samverkan föreslås ske genom avtalssamverkan med Askersunds kommun som värdkommun. Personalen anställs och arbetsleds av värdkommunen men har ett gemensamt uppdrag för Askersund, Laxå och Lekeberg.

Organisationen ska bygga på förtroende och tillit mellan parterna, öppen och regelbunden dialog samt en gemensam syn på prioriteringar och resursanvändning. Samverkansavtalet behöver tydligt reglera uppdrag, styrning, ekonomi, uppföljning och former för förändringar över tid.

4. Uppdrag

Det initiala basuppdraget knyts till de uppgifter som i dag finansieras genom statlig ersättning inom säkerhet och beredskap. Det är:

- Säkerhetsskydd
- Krishantering
- Civilt försvar
- Beredskap
- Krisledning
- Risk- och sårbarhetsanalys
- Krigsorganisation
- Kontinuitetsplanering
- Informations- och cybersäkerhet
- Trygghetspunkter (inte lagstyrt nu men kommer att bli)
- Håller samman Signe och Rakel
- Styrel

Brottsförebyggande arbete, Khoss och krisstöd/POSOM föreslås initialt ligga utanför den gemensamma säkerhetsorganisationen. Brottsförebyggande arbete har en annan finansieringsmodell och är till stor del ett annat uppdrag. Säkerhet ALL behöver dock ha ett nära samarbete med dessa funktioner i alla kommuner.

Med en utökad etablerad organisation kan innehållet i uppdraget utökas från bara bas som är lagstyrt till att även innefatta annat önskvärt som är bra för organisation och de vi är till för. Det skulle kunna vara visst verksamhetsskydd, FRG (frivillig resursgrupp), samverkan med näringslivet och ett mer nära stöd för verksamheterna. Beroende på inriktningen för ny lagstiftning eventuellt projektledning.

5. Arbetsmiljö, attraktivitet och kompetensförsörjning

Arbetsmiljöperspektivet är ett av de viktigaste skälen till en gemensam organisation. Rollen som säkerhetschef, säkerhetssamordnare eller säkerhetsstrateg kan i en mindre kommun vara ensam och personberoende. En gemensam grupp skapar ett naturligt kollegialt sammanhang där medarbetarna kan diskutera bedömningar, dela erfarenheter, kvalitetssäkra varandras arbete och avlasta varandra vid arbetstoppar och frånvaro.

Det skapar också bättre förutsättningar för specialisering och professionell utveckling. I stället för att varje medarbetare behöver kunna lite om alla områden kan kompetensen fördjupas inom särskilda ansvarsområden och därefter användas för samtliga tre kommuner. Detta bedöms göra tjänsterna mer attraktiva, förbättra möjligheterna till rekrytering och bidra till att behålla kompetens över tid.

En större grupp ger dessutom bättre uthållighet vid längre kriser och samhällsstörningar. Organisationen blir mindre beroende av enskilda personer och kan lättare omfördela resurser när belastningen är hög i någon av kommunerna.

6. Organisation och kompetens

En vinst med en gemensam organisation är möjligheten att gå från flera generalistroller till ett team med kompletterande kompetenser. Medarbetarna kan ha huvudansvar för olika områden, exempelvis säkerhetsskydd, civilt försvar och beredskapsplanering, krishantering samt informations- och cybersäkerhet, samtidigt som gruppen tillsammans ansvarar för helheten.

Organisationen ska utformas flexibelt så att bemanning och kompetens kan justeras när den nya lagstiftningen och framtida finansieringsförutsättningar är klarlagda.

Uppstartsorganisation
Förslaget är att snarast möjligt starta upp med en säkerhetsorganisation genom rekrytering av tre heltidsfunktioner, varav inriktning två säkerhetssamordnare och en informationssäkerhetsstrateg. Till organisationen hör även en chefsresurs som initialt utgörs av Askersunds administrativa chef på 25 procent. Summa uppstartsorganisation 3,25 tjänster. Denna organisering gör det möjligt att ta över basuppdraget kopplat till säkerhetsarbetet och påbörja ett tydligt strategiskt arbete kopplat till informationssäkerhet/Cybersäkerhetslagen. Och samtidigt finns en flexibilitet framåt.

Framtida organisation
När den nya lagstiftningen på säkerhets- och beredskapsområdet är på plats kan gruppen kompletteras med den kompetens som blir det bästa för kommunerna utifrån framtida uppdrag och statliga bidrag för uppdraget. Då bör även chefskapet för Säkerhet ALL ses över.

En komplettering av organisationen skapar större möjligheter att bredda uppdraget från enbart grunduppdraget till en stödfunktion som kan utforma det bästa för de vi är till för – invånarna i våra kommuner. Det skapar även en starkare robusthet.

7. Lokal förankring

Gemensam organisation får inte innebära att närheten till respektive kommun går förlorad. Utrustade arbetsplatser ska finnas i samtliga tre kommuner och varje kommun har en tydlig kontaktperson inom Säkerhet ALL. Medarbetarna ska regelbundet arbeta på plats i de olika kommunerna och bygga kunskap om respektive organisation, verksamhet och lokala förutsättningar.

Säkerhetsfunktionen ska också ha tydliga kontaktvägar till kommunledningarna. Chefsfunktionen deltar i respektive kommuns ledningsgrupp när behov finns.

8. Ekonomi

De tre kommunernas ordinarie 2:4-medel för 2026 utgör tillsammans cirka 3,76 miljoner kronor: cirka 1,34 miljoner kronor för Askersund, 1,26 miljoner kronor för Lekeberg och 1,16 miljoner kronor för

Laxå. Det är uppbyggt så att 2:4 medlen är uppdelat i 2 delar. Ett grundbelopp (442 918kr + 20,38kr/invånare) samt en del för civilt försvar (557 613kr + 9,31kr/invånare).

Vi får utgå från hur situationen ser ut i dag då vi inte vet hur det kommer se ut efter årsskiftet. Med utgång från dagens 2:4-medel: medel som ska finansierar det gemensamma uppdraget för krishantering och civilt försvar, förs över till värdkommunen, som ansvarar för budgetering och särredovisning. Uppföljning kan redovisas till samtliga kommuner vid delår och helår. Bidragsmedel avsedda för inventarier föreslås stanna i respektive kommun.

Uppskattad personalkostnad för den föreslagna uppstartsorganisationen är cirka 3 mkr per år.

Kostnader som inte får finansieras med de statliga medlen behöver regleras särskilt i avtalet. Sådana gemensamma kostnader fördelas utifrån invånarantal.

Överskott vid årets slut balanseras över på nästkommande år.

Respektive kommun tillhandahåller utrustad arbetsplats för säkerhetsorganisationen utan intern debitering.

9. Förändrade förutsättningar från 2027

Den planerade nya lagstiftningen för kommuners och regioners grundläggande beredskap innebär att förutsättningarna för uppdrag och finansiering kommer förändras. Vi vet att mer pengar kommer avsättas för beredskapsområdet, men inte hur de ska fördelas till kommunerna. Vi vet att uppdraget kommer breddas till kommunerna men inte fullt ut vad det kommer innebära. Därför måste samverkansavtalet redan från början utformas så att organisation, uppdrag och resursfördelning kan justeras när de nya förutsättningarna är kända. Det måste vara en flexibel överenskommelse där alla parter är införstådda med att avtalet inom kort måste ses över igen.

Grundprincipen ska dock ligga fast: kommunerna samlar resurser och kompetens inom säkerhets- och beredskapsområdet för att gemensamt lösa de uppgifter där samverkan ger högre kvalitet, bättre uthållighet och effektivare användning av tillgängliga medel.

Se bilaga: Ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap

10. Förväntade effekter

- Minskad sårbarhet och personberoende.
- Bättre arbetsmiljö genom kollegialt stöd och möjlighet att dela arbetsbelastning.
- Attraktivare tjänster och bättre förutsättningar för rekrytering och kompetensförsörjning.
- Möjlighet till specialisering och högre samlad kompetens.
- Effektivare resursutnyttjande genom att gemensamma uppgifter utförs en gång för tre kommuner.
- Större uthållighet och möjlighet att omfördela resurser vid kriser och samhällsstörningar.

Ökad kvalitet och bättre förutsättningar för gemensamma arbetssätt.

Bibehållen lokal närvaro genom arbetsplatser och kontaktpersoner i samtliga kommuner.

11. Fortsatt process

- Förankring av inriktningen i samtliga tre kommuners ledningar.
- Gemensam dialog om uppdragets omfattning, styrning och resursfördelning.
- Framtagande och undertecknande av samverkansavtal.
- Fastställande av initial organisation och kompetensprofiler.
- Rekrytering och etablering av Säkerhet ALL.
- Översyn av samverkansavtalet när ny lagstiftning och framtida statlig finansiering är klarlagda.

12. Sammanfattande förslag

Askersunds, Laxå och Lekebergs kommuner föreslås inleda avtalssamverkan genom att etablera en gemensam säkerhetsorganisation, Säkerhet ALL, med Askersunds kommun som värdkommun. Organisationen ska arbeta för samtliga tre kommuner, kombinera gemensam specialistkompetens med lokal närvaro och skapa en mer robust, effektiv och attraktiv säkerhets- och beredskapsfunktion.

Den närmare omfattningen av uppdrag, bemanning, ekonomisk fördelning, styrning och uppföljning fastställs i ett gemensamt samverkansavtal. Avtalet ska utformas med möjlighet till justering utifrån kommande lagstiftning och framtida statlig finansiering.

Bilaga.

• Ny lag om kommuners och regioners grundläggande beredskap

Sammanfattning av föreslagen lagstiftning, kommunernas skyldigheter och statlig finansiering

Underlaget bygger på regeringens lagrådsremiss från juli 2026 och tillgängliga uppgifter per 22 september 2026.

1. När kommer den nya lagen?

Regeringen föreslår att den nya lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap ska träda i kraft den 1 januari 2027 och ersätta lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Bestämmelserna om statlig tillsyn föreslås börja gälla den 1 januari 2029.

Per den 29 september 2026 är lagstiftningsprocessen ännu inte helt avslutad. Regeringen har lämnat en lagrådsremiss, men någon proposition har ännu inte publicerats. Den 1 januari 2027 är därför regeringens föreslagna ikraftträdandedatum.

2. Vad innebär lagstiftningen för kommunerna?

Förslaget innebär en tydlig förskjutning från huvudsaklig planering för extraordinära händelser till ett mer systematiskt arbete med faktisk robusthet, kontinuitet och uthållighet i kommunens verksamheter vid såväl fredstida kriser som höjd beredskap och krig.

ha en robust och likvärdig förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, anpassad efter lokala förhållanden, strategisk betydelse för totalförsvaret och utsatthet vid väpnat angrepp
arbeta fortlöpande och systematiskt med beredskap och kontinuitet i hela organisationen
genomföra risk- och sårbarhetsanalyser som omfattar hela hotskalan, inklusive höjd beredskap och krig
varje mandatperiod anta en övergripande beredskapsplan och vidta konkreta förberedande åtgärder
planera för personal- och materielförsörjning samt krigsorganisation
ha en samordningsfunktion för beredskapsarbetet
utbilda och öva organisationen
planera för särskilda samlingsplatser för befolkningen, exempelvis trygghetspunkter

kunna informera allmänheten även när internet och ordinarie kommunikationsvägar inte fungerar
ha en robust och uthållig ledningsförmåga
samverka med statliga myndigheter och andra relevanta aktörer.

En central ambitionsnivå är att kommuner och regioner på sikt bör kunna upprätthålla verksamheter som är grundläggande för människors liv och hälsa under minst två veckor, huvudsakligen med egna tillgängliga resurser. För perioden 2027–2032 pekas bland annat måltidsverksamheten i skola, förskola och särskilda boenden ut särskilt.

Praktisk innebörd: beredskapsarbetet blir i högre grad en uppgift för hela kommunorganisationen. Omsorg, måltidsverksamhet, VA, fastigheter, HR, kommunikation, IT och upphandling blir centrala delar av kommunens samlade beredskapsförmåga.

3. Finansiering och fördelning av statliga medel

För genomförandet av den nya lagen har staten räknat med följande tillskott till kommuner och regioner:

År	Tillskott
2027	1 219 miljoner kronor
2028	1 305 miljoner kronor
2029 och framåt	910 miljoner kronor per år

Därutöver har staten avsatt 750 miljoner kronor 2027 och 750 miljoner kronor 2028 för investeringar i måltidsverksamhet. Under 2026 finns även särskilda satsningar, bland annat 400 miljoner kronor till kommunerna för materiel kopplad till försörjningsberedskap, 490 miljoner kronor till kommuner som bedömts vara av särskild betydelse för totalförsvaret samt 500 miljoner kronor till Myndigheten för civilt försvar (MCF) för materiel som ska kunna användas av kommuner och regioner.

Generella statsbidrag och den kommunala budgeten

Lagrådsremissen fastställer inte slutligt exakt hur de nya medlen ska fördelas mellan enskilda kommuner. Regeringen anger att fördelningen ska hanteras i lämplig ordning.

Utredningens grundtanke, som även SKR har ställt sig bakom, är att huvuddelen av den långsiktiga finansieringen ska ske genom generella statsbidrag snarare än genom dagens överenskommelser mellan staten och SKR. Regeringen bedömer också att nuvarande SKR-överenskommelser inte bör fortsätta när den nya lagen träder i kraft.

Viktig konsekvens: generella statsbidrag är inte öronmärkta för beredskapsverksamheten. Om finansieringen förs in i det generella statsbidraget blir medlen en del av kommunens samlade ekonomi, även om staten har beräknat tillskottet utifrån de nya lagkraven. MCF har pekat på risken att medlen då kan användas till andra kommunala ändamål och att uppföljningen av beredskapssatsningarna försvåras.

Askersunds perspektiv

Askersunds kommun nämns uttryckligen i lagrådsremissen bland de remissinstanser som framhållit att fördelningen inte enbart bör baseras på invånarantal, utan även ta hänsyn till kommunernas särskilda förutsättningar för civilt försvar.

Jämförelse med finansieringen 2026

Som jämförelse får kommunerna under 2026 cirka 1,54 miljarder kronor direkt för krisberedskap, civilt försvar och särskilda beredskapssatsningar. Finansieringen består av flera olika delar och skiljer sig därför från den modell som planeras från 2027.

Finansiering 2026	Belopp	Fördelning
Ordinarie ersättning för krisberedskap och civilt försvar	649 mnkr	Samtliga kommuner
Decentraliserad försörjningsberedskap	400 mnkr	Samtliga kommuner
Kommuner av särskild betydelse för totalförsvaret	490 mnkr	Utvalda kommuner
Totalt direkt till kommunerna	1 539 mnkr	

Därutöver har MCF fått 500 miljoner kronor under 2026 för statlig anskaffning av materiel som ska stärka kommunernas och regionernas försörjningsberedskap. Dessa 500 miljoner betalas alltså inte ut direkt till kommunerna.

Jämförelse 2026–2027

Den ordinarie kommunala ersättningen 2026 uppgår till 649 miljoner kronor. För 2027 har staten räknat med 1 219 miljoner kronor för genomförandet av den nya lagen. Det är cirka 570 miljoner kronor mer, motsvarande ungefär 88 procent. Beloppen är dock inte fullt jämförbara eftersom finansieringsmodellerna och de uppgifter som finansieras förändras.

Kommunalekonomisk betydelse: 2026 års finansiering består till stor del av särskilda eller riktade medel med tydliga användningsområden. Om en större del av finansieringen från 2027 i stället förs via generella statsbidrag blir medlen inte automatiskt öronmärkta för beredskap. Kommunens interna budgetprioriteringar får då större betydelse för hur mycket resurser som faktiskt tillförs beredskapsarbetet.

Sammanfattande slutsats

Den föreslagna lagen innebär högre och mer konkreta krav på kommunernas förmåga att upprätthålla verksamhet under allvarliga fredstida kriser, höjd beredskap och krig. Staten har avsatt betydande

resurser för reformen, men den exakta fördelningen mellan kommunerna är ännu inte slutligt fastställd. Om huvuddelen av finansieringen sker genom generella statsbidrag kommer medlen inte automatiskt att vara öronmärkta för kommunens säkerhets- och beredskapsverksamhet.

Källor

Regeringen, Lagrådsremiss: Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig, juli 2026.
Regeringen, pressmeddelande om skärpta krav på kommuners och regioners beredskap, juli 2026.
Regeringens information om lagstiftningsärendet och budgeterade satsningar på kommunal och regional beredskap.

Johan Jansson. Säkerhetschef Askersunds kommun.

Marion Johansson. Administrativ chef Askersunds kommun.